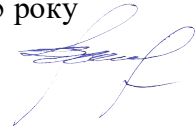

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Центральноукраїнський державний
педагогічний університет імені Володимира Винниченка**

Факультет психології та історії
Кафедра філософії та соціальних наук

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
завідувач кафедри
д.ф.н., проф. Харченко Ю. В.
«28» серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 37 КОМПЛЕКСНА ГЕОГРАФІЧНА ПРАКТИКА

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Галузь знань: А Освіта

Спеціальність: А4.07 Середня освіта (Географія)

Освітня програма: Середня освіта (Географія) та краєзнавчо-туристична робота

Форма навчання: денна

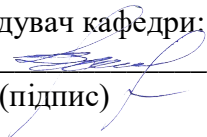
2025–2026 навчальний рік

Робоча програма з «Комплексної географічної практики» розроблена на основі освітньо-професійної програми «Середня освіта (Географія) та краєзнавчо-туристична робота» навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня бакалавр за спеціальністю А 4.07 Середня освіта (Географія).

Розробники: кандидат географічних наук, доцент, доцент кафедри філософії та соціальних наук Сільченко Ю.Ю.

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри філософії та соціальних наук
Протокол № 1 від «28» серпня 2025 року

Завідувач кафедри: проф. Харченко Ю. В.

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Робоча програма «Комплексна географічна практика» для студентів спеціальності А 4.07 Середня освіта (Географія) за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти. – ЦДПУ імені В. Винниченка, 2025. –

18 с.

©Сільченко Ю.Ю., 2025 рік

© ЦДПУ імені В. Винниченка, 2025 рік

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань А Освіта	Нормативна	
Індивідуальне навчально-дослідне завдання – не передбачено	Спеціальність: А4.07 Середня освіта (Географія)	Рік підготовки	
Загальна кількість годин – 90		1-й	-й
		Семестр	
		2	-й
		Лекції	
			год.
	Освітня програма: Середня освіта (Географія) та красознавчо-туристична робота	Практичні, семінарські	
			год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		90	год.
		Індивідуальні завдання:	
		год.	
		Вид контролю:	
	Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський)	Залік	

1.2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Комплексна географічна практика є важливим етапом професійної підготовки майбутніх учителів географії та фахівців у сфері краєзнавчо-туристичної роботи. Вона забезпечує поєднання теоретичних знань із практичними навичками, формує вміння застосовувати здобуті знання у реальних умовах. Практика сприяє розвитку дослідницьких компетентностей, умінню працювати з картографічними матеріалами, природними об'єктами та туристичними ресурсами. Вона також допомагає студентам краще зрозуміти закономірності функціонування природних і соціально-економічних систем. Завдяки практиці майбутні педагоги отримують досвід організації польових досліджень, що є необхідним для їхньої професійної діяльності.

Метою комплексної географічної практики є закріплення та поглиблення теоретичних знань, отриманих під час вивчення базових географічних дисциплін, а також формування практичних умінь і навичок у сфері географічних досліджень, краєзнавства та туристичної роботи.

Завдання комплексної географічної практики:

- закріпити знання з загального землезнавства, картографії, гідрології, метеорології та кліматології, геоморфології та геології, краєзнавства і туризму;
- навчитися проводити польові географічні дослідження та спостереження; розвинути навички роботи з картами, топографічними матеріалами та географічними приладами;
- навчитись використовувати топографічні, геологічні, метеорологічні, туристичні прилади і спорядження в польових умовах;
- сформувані вміння аналізувати природні та соціально-економічні явища у конкретному регіоні;
- ознайомитися з методикою організації краєзнавчо-туристичної діяльності;
- оволодіння уміннями і навичками аналізу причинно-наслідкових зв'язків природних явищ і процесів, самостійної роботи під час польових географічних досліджень.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі *компетентності*:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати професійні проблеми та спеціалізовані практичні завдання в галузі середньої освіти та організації краєзнавчо-туристичної роботи, що передбачає застосування концептуальних методів освітніх наук та географічної науки, застосовувати інноваційні технології в роботі, критично та творчо мислити.

загальні	фахові
ЗКЗ – здатність до проведення дослідницької та/або інноваційної діяльності.	ФК4 – володіння методикою географічних та педагогічних досліджень, здатність виконувати польові дослідження природних і суспільних об'єктів та процесів, педагогічні дослідження, застосовувати наукові методи досліджень, інтерпретувати отримані результати досліджень, застосовувати їх у професійній діяльності. ФК9 – здатність орієнтуватися на місцевості за допомогою різних засобів, включаючи

	<p>небесні світила, компас, карту; проектувати і складати різноманітні тематичні карти, аналізувати інформацію за географічними картами, атласами та іншими картографічними творами, використовувати ГІС-технології в обсязі, необхідному для роботи вчителя географії та вирішення задач, пов'язаних із просторово-розподіленою інформацією в середовищі ГІС.</p> <p>ФК10 – здатність до системного географічного мислення, критичного сприйняття інформації, розуміння та пояснення основних фізико-географічних та суспільно-географічних процесів, що відбуваються у географічному просторі на різних просторових та часових рівнях його організації, уміння встановлювати географічні закономірності та причиннонаслідкові зв'язки між компонентами природи та суспільства.</p> <p>ФК17 – здатність організовувати шкільне та туристичне краєзнавство, проводити краєзнавчо-туристичні дослідження своєї місцевості, збирати, упорядковувати і використовувати краєзнавчі матеріали, працювати з різними джерелами краєзнавчої інформації.</p>
--	---

1.3. Очікувані програмні результати навчання:

ПРН12 – уміє орієнтуватися на місцевості за допомогою різних засобів, включаючи небесні світила, компас, карту; планує маршрути та рухається за ними; складає різноманітні тематичні карти, застосовуючи різні графічні прийоми, аналізує інформацію за географічними картами, атласами та іншими картографічними творами; застосовує ГІС-технології в обсязі, необхідному для роботи вчителя географії та для вирішення задач, пов'язаних з просторово-розподіленою інформацією в середовищі ГІС;

ПРН13 – володіє методикою географічних та педагогічних досліджень, виконує польові дослідження природних і суспільних об'єктів та процесів, педагогічні дослідження, застосовує наукові методи досліджень, інтерпретує отримані результати досліджень, застосовує їх у професійній діяльності;

ПРН24 – організовує шкільне та туристичне краєзнавство, проводить краєзнавчо-туристичні дослідження своєї місцевості, збирає, упорядковує і використовує краєзнавчі матеріали, вміє працювати з різними джерелами краєзнавчої інформації.

2. Зміст практики

Розділ 1. Топографічна практика. Метою є застосовувати отримані знання з дисципліни «Картографія з основами топографії» в польових умовах й закріпити знання про організацію топографічних робіт на місцевості, а також застосування отриманих практичних навичок у професійній діяльності вчителя з предметної спеціальності Географія.

Орієнтовна база: територія міста Кропивницький.

Практична складова цього розділу практики спрямована на формування фахових компетентностей для викладання тем із картографії та топографії в шкільних курсах: 6 клас: «Земля на плані та карті» («Орієнтування на місцевості», «Способи зображення Землі», «Географічні координати»); 8 клас – «Географічна карта та робота з нею» («Географічна карта», «Топографічні карти»); 11 клас – «Топографія та картографія» («Топографія», «Картографія»).

Зміст цього розділу: орієнтування на місцевості: визначення сторін горизонту за компасом та природними ознаками, використання азимутів для руху по заданому маршруту, рух за азимутами між контрольними точками в межах міста; читання топографічних карт та планів міста, визначення координат, відстаней, висот, прокладання маршруту за компасом у міських умовах.

Окомірна зйомка: визначення відстаней та висот «на око», оцінка рельєфу та об'єктів міського середовища, практичні вправи: складання схеми кварталу чи ділянки міста за результатами окомірної зйомки.

Рекогносціровка місцевості: польове обстеження території з описом рельєфу, забудови, зелених насаджень. Порівняння польових даних із картографічними матеріалами. Складання звіту з практики: картосхеми, профілі, опис місцевості.

Завдання з цього розділу практики викладаються викладачем в classroom.

Розділ 2. Геоморфологічна та геологічна практика. Метою цього розділу практики є закріпити теоретичні знання з геоморфології та геології, ознайомитися з формами рельєфу та геологічними особливостями міської території, сформувані навички польових спостережень, опису та картографування геоморфологічних об'єктів.

Геоморфологічні спостереження: визначення та опис основних форм рельєфу у межах міста (рівнини, балки, схили, долини річки Інгул), виявлення антропогенних змін рельєфу (кар'єри, насипи, забудова), практичні вправи: складання морфологічних описів ділянок.

Основи геології: ознайомлення з геологічними породами (колекціями) та породами, які виходять на поверхню у межах міста, визначення типів порід за зовнішніми ознаками (колір, структура, твердість), практичні вправи: збір зразків порід, складання описів.

Аналіз взаємозв'язку рельєфу та геологічної будови території. Визначення впливу природних та антропогенних факторів на формування сучасного рельєфу Кропивницького та Кіровоградської області. Визначення екологічних проблем, пов'язаних із геологічними та геоморфологічними процесами (ерозія, підтоплення, техногенні зміни).

Практична складова навчальної геоморфологічної та геологічної практики спрямована на формування фахових компетентностей для викладання тем геологічного змісту в шкільних курсах: 6 клас – Розділ 3 «Оболонки Землі», Тема 1– Літосфера; 7 клас – Розділ 1 «Закономірності формування природи материків та океанів», Тема 2 – Материки та океани – великі природні комплекси ГО; 8 клас – Розділ 3 «Природні умови і ресурси України», Тема 1 – Рельєф, тектонічна та геологічна будова, мінеральні ресурси; 11 клас – Розділ 2 «Загальні закономірності ГО Землі», Тема 3 – Геологічне середовище людства.

Студенти отримують індивідуальні завдання, які викладаються викладачем в classroom.

Розділ 3. Гідрологічна практика Навчальна гідрологічна практика

проводиться з метою закріплення теоретичного матеріалу з дисципліни “Гідрологія”, ознайомлення майбутніх спеціалістів з природними об’єктами міста та області. Під час практики закріплюються й конкретизуються знання, здобуті студентами при вивченні водних об’єктів суші: річок, озер, водосховищ. Студенти оволодівають методикою спостережень за гідрологічним режимом на водомірних постах, проведенням промірних робіт, обробкою та аналізом результатів спостережень, написання звітів, тощо.

Мета та завдання практики: формування первинних навичок та умінь проведення гідрологічних вимірювань та спостережень, роботи з відповідними приладами та устаткуванням; ознайомлення з методикою і створення навичок проведення польових та лабораторних гідрологічних досліджень, гідрографічних описів; ознайомлення з роботою організацій та установ, що проводять гідрологічні та гідроекологічні спостереження і дослідження; вивчення гідрографії, гідрологічного режиму водних об’єктів певного регіону; його водних ресурсів, проблем їхньої охорони та раціонального використання; розвиток навичок проведення камеральних робіт, обробки та систематизації первинної гідрологічної інформації, а також написання звіту.

Зміст цього розділу:

Основи гідрологічних спостережень. Ознайомлення з методами польових гідрологічних досліджень. Ведення щоденника спостережень за водоймами (річка Інгул, притоки Сугокля та Біянка, ставки, водосховища). Визначення стану води: прозорість, колір, запах, температура.

Вивчення річкової мережі Кропивницького (річка Інгул та її притоки). Опис штучних водойм (ставки, водосховища). Нанесення гідрографічних об’єктів на картосхему міста. Гідрологічні характеристики: вимірювання швидкості течії та глибини річки, визначення ширини русла, берегових форм, оцінка водного режиму (повінь, межень, сезонні зміни). Вплив міської забудови та господарської діяльності на водні об’єкти. Проблеми забруднення води, підтоплення, зарегулювання стоку.

Практична складова навчальної гідрологічної практики спрямована на формування фахових компетентностей для викладання тем гідрологічного змісту в шкільних курсах: 6 клас: Гідросфера: склад і будова. Світовий океан, його частини. Води суходолу: річки, озера, болота, льодовики, підземні води. Практичні роботи: аналіз карти гідросфери, характеристика річки за планом. 7 клас: Фізична географія материків і океанів). Води материків: річки, озера, льодовики. Вплив гідрологічних умов на природу та життя людей. 8–9 класи (Географія України): Води України: річки, озера, водосховища, болота, підземні води. Водні ресурси України та їх використання. Практичні роботи: характеристика річки України, складання гідрологічної схеми. 10 клас: (Географія світу): Водні ресурси світу, їх розподіл і використання. Проблеми забруднення та охорони вод. 11 клас: (Географія України та світу): Водні ресурси України у контексті глобальних змін. Вплив гідрологічних умов на господарство та екологію.

Студенти отримують індивідуальні завдання, які викладаються викладачем в classroom.

практика з метеорології та кліматології проводиться з метою закріплення теоретичного матеріалу з дисципліни “Метеорологія та кліматологія”. Метою цього розділу практики є: формування у студентів базових професійних компетентностей у галузі метеорології та кліматології шляхом проведення польових спостережень, оволодіння методами вимірювання метеорологічних елементів, роботи з метеорологічними приладами та аналізу особливостей мікроклімату міського середовища. Практика спрямована на: закріплення теоретичних знань із метеорології та кліматології; оволодіння методиками польових метеорологічних спостережень; формування навичок роботи з метеорологічними приладами; вивчення впливу міської забудови на формування локальних кліматичних умов; ознайомлення з діяльністю установ, що здійснюють метеорологічні спостереження.

Зміст практики: Основи метеорологічних спостережень: ознайомлення з методами польових метеорологічних досліджень, ведення щоденника погоди: температура, хмарність, вітер, атмосферні явища, використання простих приладів (термометр, барометр, анемометр, психрометр).

Атмосферні явища та процеси: спостереження за хмарністю, формами та видами хмар, визначення напрямку та сили вітру, фіксація випадання опадів, їх інтенсивності та тривалості.

Мікроклімат міських територій: дослідження температурних відмінностей у різних частинах міста (забудовані квартали, зелені зони, відкриті площі), визначення впливу міської забудови на циркуляцію повітря та температуру, практичні справи: складання картосхеми мікрокліматичних особливостей міста.

Кліматологічні аспекти: ознайомлення з кліматичними характеристиками Кропивницького (середні температури, кількість опадів, тривалість сонячного сяйва). Вплив транспорту, промисловості та забудови на якість повітря та температурний режим.

Практична складова навчальної практики з метеорології та кліматології спрямована на формування фахових компетентностей для викладання тем відповідного змісту в шкільних курсах: 6 клас: Атмосфера як географічна оболонка. Атмосферний тиск, вітер, опади. Погода і клімат, кліматичні пояси Землі. Практичні роботи: спостереження за погодою, складання графіків температури та опадів. 7 клас: Клімат материків і океанів. Вплив клімату на природу та життя людей. Практичні роботи: аналіз кліматичних карт, порівняння кліматів різних регіонів. 8–9 класи: Природні умови України: кліматичні особливості території. Кліматичні ресурси України. Вплив клімату на господарську діяльність та здоров'я населення. Практичні роботи: складання кліматичних діаграм для різних регіонів України. 10 клас: Кліматичні умови світу та їх вплив на розміщення населення і господарства. Кліматичні ресурси як фактор розвитку економіки. 11 клас: Кліматичні особливості України у контексті глобальних змін клімату. Вплив клімату на аграрний сектор, енергетику, транспорт. Практичні роботи: аналіз кліматичних даних, побудова кліматограм, дослідження мікроклімату міських територій.

Студенти отримують індивідуальні завдання, які викладаються викладачем в classroom.

У межах кожного розділу комплексної навчальної географічної практики передбачається ознайомлення студентів із діяльністю установ та організацій, що здійснюють наукові дослідження, спостереження та моніторинг природних процесів і явищ, а також забезпечують практичне застосування географічних знань.

Зокрема, програмою практики передбачено ознайомлення з роботою установ

у таких напрямках:

метеорологія та кліматологія – метеорологічні станції, підрозділи служби моніторингу стану атмосферного повітря;

гідрологія – гідрологічні пости, басейнові управління водних ресурсів, установи моніторингу якості поверхневих вод;

топографія та картографія – організації та підприємства, що здійснюють геодезичні, топографічні та картографічні роботи, установи кадастрової служби;

геологія – геологічні служби, геологорозвідувальні підприємства, наукові установи та музеї геологічного профілю.

Відвідування зазначених установ організовується за можливості, з урахуванням безпекових умов. У період дії воєнного стану доступ до окремих об'єктів та установ може бути обмеженим. У таких випадках ознайомлення з їх діяльністю може здійснюватися шляхом проведення зустрічей із фахівцями, онлайн-лекцій, демонстрації навчальних матеріалів, а також аналізу відкритих даних і матеріалів моніторингових служб.

Розділ 5. Підготовка звіту та підсумкове звітування за результатами практики. Завершальним етапом комплексної навчальної географічної практики є узагальнення результатів виконаних польових досліджень, оформлення звітної документації та представлення результатів практики.

У межах цього розділу студенти виконують такі види робіт: систематизація та узагальнення матеріалів, зібраних під час польових досліджень; впорядкування польових записів, вимірювань, замальовок, схем і спостережень; обробка отриманих даних та їх представлення у вигляді таблиць, графіків, схем і картографічних матеріалів; підготовка індивідуального або групового письмового звіту про проходження практики; оформлення щоденника практики, який містить записи про виконані роботи, результати спостережень та короткі висновки; формулювання загальних висновків щодо природних умов досліджуваної території та виконаних польових досліджень.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Комплексна навчальна географічна практика складається з 4 розділів. Складові частини кожного розділу практики вміщують 3 періоди: підготовчий, польовий, камеральний.

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				у	у тому числі			
		лк	пр	ко нс.	с. р.		сь	л	п	Кон
го					о					
о					г					
о					о					
1	2	3	4	5	7	8	9	10	11	12
<i>Розділ 1. Топографічна практика:</i>										
Підготовчий етап	5				5					
Польовий етап	10				10					
Камеральний етап	5				5					
Всього	20				20					
<i>Розділ 2. Геоморфологічна та геологічна практика:</i>										
Підготовчий етап	5				5					

Польовий етап	10				10				
Камеральний етап	5				5				
Всього	20				20				
<i>Розділ 3. Гідрологічна практика</i>									
Підготовчий етап	5				5				
Польовий етап	10				10				
Камеральний етап	5				5				
Всього	20				20				
<i>Розділ 4. Метеорологічна та кліматологічна практика</i>									
Підготовчий етап	5				5				
Польовий етап	10				10				
Камеральний етап	5				5				
Всього	20				20				
<i>Розділ 5. Підготовка звіту та підсумкове звітування за результатами практики.</i>									
Підготовка та захист звіту	10				10				
Всього	90				90				

3.1. Підготовчий період практики.

Підготовчий період спрямований на організацію та методичне забезпечення практики. У цей час студенти ознайомлюються з програмою практики, її метою, завданнями та структурою. Проведення інструктажу з техніки безпеки.

Основний зміст підготовчого періоду передбачає:

- проведення організаційної наради та інструктажу з техніки безпеки під час польових робіт;
- ознайомлення з методиками польових географічних досліджень;
- вивчення принципів роботи основних польових приладів (метеорологічних, гідрологічних, геодезичних);
- ознайомлення з маршрутами польових досліджень і об'єктами спостереження;
- підготовку необхідного обладнання, польових щоденників та картографічних матеріалів;
- розподіл студентів на робочі групи та визначення індивідуальних і групових завдань.

3.2. Польовий період практики

Польовий період є основною частиною практики та передбачає безпосереднє проведення географічних спостережень і досліджень у природному середовищі.

У межах цього періоду студенти:

- здійснюють метеорологічні спостереження (визначення температури повітря, вологості, атмосферного тиску, швидкості та напрямку вітру, хмарності);
- виконують гідрологічні спостереження (вивчення характеристик водних об'єктів, вимірювання температури води, швидкості течії, опис берегів та русла);
- проводять елементи геологічних та геоморфологічних досліджень (опис відслонень, гірських порід, форм рельєфу);

- виконують топографічні роботи (орієнтування на місцевості, визначення азимутів, елементарні вимірювання відстаней, робота з картами);
- ведуть польові записи, замальовки, схеми та фіксують результати спостережень у польових щоденниках;
- знайомляться з діяльністю установ і організацій, що здійснюють моніторинг природних процесів і явищ (за можливості).

3.3. Камеральний період

Камеральний період передбачає обробку, систематизацію та аналіз матеріалів, отриманих під час польових досліджень.

У цей період студенти:

- упорядковують польові записи та результати вимірювань;
- здійснюють первинну обробку отриманих даних;
- складають таблиці, графіки, схеми та прості картографічні матеріали;
- аналізують результати спостережень та роблять узагальнення щодо природних умов досліджуваної території;
- оформлюють щоденник практики та підсумковий звіт;
- готують матеріали для представлення та захисту результатів практики.

Камеральний етап завершується **підготовкою та захистом звіту про проходження практики**, під час якого студенти представляють результати виконаних досліджень та демонструють набуті практичні навички.

4. Очікувані результати навчальної практики та форми контролю

У результаті проходження комплексної навчальної географічної практик студенти повинні знати: основні методи польових географічних досліджень; принципи проведення метеорологічних, гідрологічних, геологічних та топографічних спостережень; призначення та принцип роботи основних географічних приладів; особливості діяльності установ, що здійснюють моніторинг природних процесів і явищ.

уміти: користуватися базовими польовими географічними приладами; проводити елементарні метеорологічні, гідрологічні та геоморфологічні спостереження; виконувати найпростіші топографічні вимірювання та орієнтування на місцевості; фіксувати результати спостережень у польових щоденниках; аналізувати отримані дані та робити узагальнення щодо природних умов досліджуваної території.

набути навичок: організації та проведення польових досліджень; роботи в групі під час польових спостережень; первинної обробки та інтерпретації отриманих результатів; оформлення матеріалів польових досліджень.

Підсумковий контроль результатів комплексної навчальної географічної практики здійснюється у формі: ведення щоденника практики, у якому фіксуються результати польових спостережень, вимірювань та виконаних завдань; підготовки індивідуального або групового звіту про проходження практики; усного захисту звіту, під час якого студенти представляють результати виконаних польових досліджень, аналізують отримані дані та демонструють сформовані практичні навички.

Оцінювання результатів практики здійснюється з урахуванням повноти виконання програми практики, якості ведення польового щоденника, змістовності підготовленого звіту та результатів його захисту.

Звіт про проходження практики повинен містити:

- титульний аркуш;
- зміст;

- вступ (мета та завдання практики);
- опис виконаних польових робіт за розділами практики (завдання);
- результати спостережень і вимірювань;
- аналіз та узагальнення отриманих матеріалів;
- висновки;
- список використаних джерел (за потреби);
- додатки (карти, схеми, таблиці, фотографії).

Підсумковим етапом є захист звіту та отримання заліку про проходження практики, під час якого студенти представляють результати виконаних робіт, демонструють матеріали польових досліджень та відповідають на запитання керівника практики.

5. Критерії оцінювання і розподіл балів

Оцінювання результатів проходження комплексної навчальної географічної практики здійснюється за **100-бальною шкалою** та передбачає врахування виконання практичних завдань за окремими розділами практики, якості ведення польової документації, підготовки підсумкового звіту та його захисту.

Розподіл балів

Вид діяльності	Максимальна кількість балів
Виконання завдань з топографічної практики	15
Виконання завдань з геологічної практики	15
Виконання завдань з метеорологічної практики	15
Виконання завдань з гідрологічної практики	15
Ведення польового щоденника та фіксація результатів спостережень	10
Оформлення підсумкового звіту	15
Захист звіту	10
Відповіді на запитання під час захисту	5
Разом	100 балів

Орієнтовні критерії оцінювання. Виконання завдань розділів практики (по 15 балів). Оцінюється: повнота виконання практичних завдань; правильність проведення польових спостережень і вимірювань; вміння користуватися приладами; точність фіксації результатів; активність студента під час польових робіт.

15–13 балів – завдання виконано повністю, результати точні, студент демонструє впевнені практичні навички. **12–9 балів** – завдання виконано з незначними неточностями. **8–6 балів** – завдання виконано частково, є помилки у фіксації або вимірюваннях. **5–0 балів** – завдання виконано неповністю або з суттєвими помилками.

Ведення польового щоденника (10 балів). Оцінюється: регулярність записів; повнота фіксації результатів; наявність схем, замальовок, таблиць; охайність оформлення.

Оформлення підсумкового звіту (15 балів). Оцінюється: відповідність

структури звіту вимогам; повнота висвітлення виконаних робіт; наявність таблиць, схем, графіків; обґрунтованість висновків.

Захист звіту (10 балів). Оцінюється: чіткість і логічність представлення результатів практики; вміння аналізувати отримані дані; використання матеріалів польових досліджень під час презентації.

Відповіді на запитання (5 балів). Оцінюється: правильність відповідей; розуміння методики виконаних досліджень; здатність пояснювати отримані результати.

Шкала оцінювання, згідно Положення про організацію навчального процесу у ЦДПУ імені В. Винниченка

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для практики
90 – 100	A	Зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	Незараховано
0-34	F	

6. Список рекомендованої літератури:

1. Вовк В.М. Геологічний словник: для студентів вищих навчальних закладів. Кіровоград: КОД, 2012. 504с .
2. Кіровоградська область: Географічний атлас: Моя мала Батьківщина / ред. кол.: А. І. Кривульченко, В.М. Мирза-Сіденко, В.М. Вовк [та ін.]; від. ред. Т. В. Погурельська. К.: Мапа, 2012. 20с.
3. Корнус А. О. Польова практика з топографії: навч. посібник. Сумський держ. педагогічний ун-т ім. А.С.Макаренка. Суми : РВВ СДПУ, 2000. 50с.
4. Національний атлас України / НАН України, Інститут географії, Державна служба геодезії, картографії та кадастру; голов. ред. Національного атласу України Л. Г. Руденко; голова ред. кол. Б. Є. Патон. К.: ДНВП «Картографія», 2007. 435с.
5. Комплексна географічна практика: навчально-методичний посібник / А. В. П'яткова, Л. В. Гижко, А. О. Буяновський, Я. М. Біланчин; за ред. Я. М. Біланчина. – Одеса: Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2019. – 155 с.
6. Загальногеографічна практика: організація, методи й маршрути: метод. реком. /уклад.: Д. І. Холявчук, М. М. Проскурняк. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т ім. Ю.Федьковича, 2017. 76 с

7. Інформаційні ресурси

1. Сайт «Мінеральні ресурси України». Режим доступу: <http://minerals-ua.info/>
2. Геологічна карта України. Режим доступу: <http://minerals->

[ua.info/w/mapview.php?pr=2](http://minerals-ua.info/w/mapview.php?pr=2)

3. Інтерактивна геологічна карта України. Режим доступу: <http://minerals-ua.info/mapviewer/geolmap.html>

4. GeoLab.com.ua– родовище корисної геологічної інформації[Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.GeoLab.com.ua/>

5. Сайт «Мінеральні ресурси України». Режим доступу: <http://minerals-ua.info/>